

ด้านกฎหมาย

“ให้มีกฎหมายที่ดีและเป็นธรรม สอดคล้อง
กับหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริม
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประชาชน
มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำกฎหมาย
อย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ
และสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย
มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง
และเป็นธรรม”

สังคมจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์
กติกาให้สังคมถือปฏิบัติเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย
และเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐในการดำเนินนโยบายสาธารณะ
ในนิติรัฐ ซึ่งถือว่ารัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใด
ที่จะกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อ
ต้องมีอำนาจตามกฎหมายที่ปวงชนหรือผู้แทนปวงชน
ให้ความเห็นชอบ ซึ่งในขณะเดียวกันกฎหมายอาจจำกัด
สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพิ่มขึ้นตามจำนวน
กฎหมายที่มากขึ้น และยังทำให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย
ได้โดยยาก สร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนและธุรกิจ
และอาจเป็นที่มาของการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ดังนั้น การปฏิรูปกฎหมาย จึงมุ่งเน้นให้เกิดผลอันพึงประสงค์
ในการมีกฎหมายที่ดีเท่าที่จำเป็น และขจัดปัญหาต่าง ๆ
ที่เกิดจากกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ค.
ด้านกฎหมาย (1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย
กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อน
วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตาม
มาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล

โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการ โดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย (3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวกและสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย และ (4) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย มี 10 เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย

- 1) มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดี และเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- 2) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน
- 3) มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- 4) มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 5) พัฒนาระบบการจัดทำและตรวจพิจารณา ร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับเงื่อนไขเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

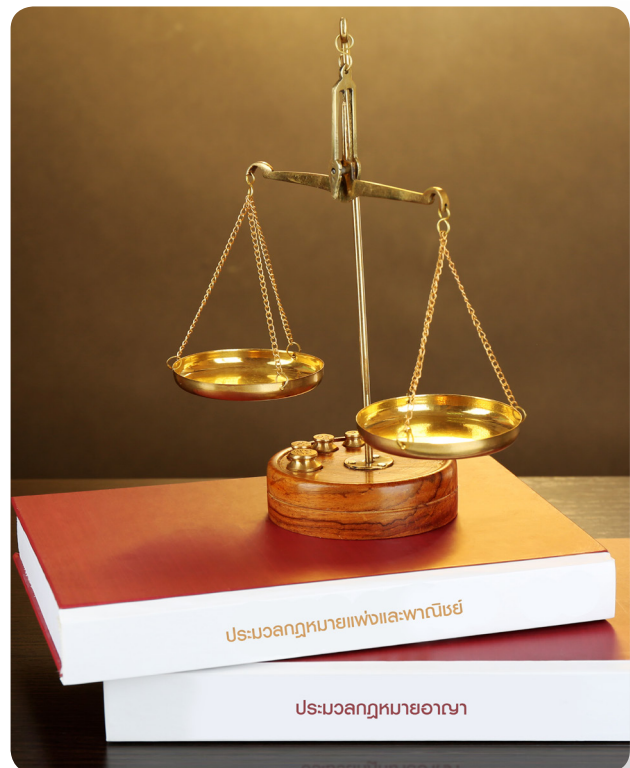
6) มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

7) มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายโดยสะดวก และเข้าใจกฎหมายได้ง่ายรวมทั้งการพัฒนากระบวนการข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย ให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

8) ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรม วิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี

9) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้ โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและขจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ

10) มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1) การสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว เพื่อให้การดำเนินการมีความต่อเนื่องหน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ตลอดจนติดตามผลการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายให้เป็นกฎหมายที่ดี

2) การพิจารณาเร่งรัดการจัดลำดับความสำคัญของกฎหมาย ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่ล่าช้ายังไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งต้องได้รับการทบทวน ปรับปรุง หรือยกเลิก จึงควรเร่งรัดการดำเนินการโดยคัดเลือกกระบวนการที่จำเป็นเพื่อเสนอการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายหรือกฎ ที่สามารถลดภาระหรือความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน ตลอดจนสามารถขจัดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจได้เป็นลำดับแรก

3) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของระบบกลางด้านกฎหมาย ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการจัดทำระบบกลาง โดยพัฒนาระบบกลางด้านกฎหมายขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมายของประเทศ ตลอดจนเป็นช่องทางรับฟังความคิดเห็น การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกฎหมายหรือร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นช่องทางให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมและติดตามตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศได้อย่างไร้ที่ติ ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของระบบกลาง ในระยะที่ 1 เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายในระยะต่อไปให้รองรับการดำเนินการให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (0301)

สถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 บรรลุค่าเป้าหมายแล้ว โดยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการออก กฎกระทรวง แนวทาง และคำแนะนำ จำนวน 11 ฉบับ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 เพื่อวางหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงที่จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในลักษณะระบบกลาง

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรค ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน (0302)

สถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2563 ที่มีการจัดตั้ง กลไกการดำเนินงานที่สำคัญคือ คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน โดยมีสำนักงานขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง เป็นฝ่ายเลขานุการหลักร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะให้มีการแก้ไข ปรับปรุง ยกเลิกกฎหมายหรือกฎเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมาย ในประเด็นต่าง ๆ ที่นำผลการศึกษาของโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาตเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการ ประกอบอาชีพ และการดำเนินธุรกิจของประชาชน

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและ สร้างความเป็นธรรมในสังคม (0303)

สถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 อยู่ในระดับใกล้เคียงการบรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมา มีการจัดตั้งกลไกคณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม ตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม พ.ศ. 2563 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2563 โดยมีการกิจหลักในการวางแผนทางและวิธีการดำเนินการ ระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการกำหนดแผนงาน โครงการ และการบริหารจัดการ งบประมาณและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 มีกลไกให้มีการตรากฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (0304)

สถานการณ์บรรลุป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการออกกระเปียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2563 ที่มีการจัดตั้งกลไกการดำเนินงานที่สำคัญคือ คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน โดยมีสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง เป็นฝ่ายเลขานุการหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะให้มีการแก้ไข ปรับปรุง ยกเลิกกฎหมายหรือกฎเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในประเด็นต่าง ๆ โดยต่อยอดจากผลของโครงการศึกษาวิเคราะห์บทพจนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ เพื่อเอื้อต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 พัฒนาระบบการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับเงื่อนไขเวลาในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (0305)

สถานการณ์บรรลุป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 บรรลุป้าหมายแล้ว โดยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางการร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือการดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ตลอดจนการปรับปรุงคู่มือแบบการร่างกฎหมาย นอกจากนี้ มีการพัฒนาระบบรายงานการติดตามและประเมินผลของยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ (eMENSUR) เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นมีความครอบคลุมเพียงพอและอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการผ่านกลไกคณะกรรมการตรวจร่างกฎหมายประจำกระทรวงได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่าเรื่องและประเด็นปฏิรูปนี้มีการดำเนินการบรรลุป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว

- ปี 2562 • ปี 2563 •** เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6 มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (0306)

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมา มีการผลักดันการเสนอร่างพระราชบัญญัติการเข้าสู่เสนอกฎหมาย พ.ศ. ที่ปรับปรุงหลักการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 และเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยระบุว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ เพื่อให้สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และคาดว่าจะแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

- ปี 2562 • ปี 2563 •** เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7 มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่ายรวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย ให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก (0307)

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ดำเนินการพัฒนาระบบกลางด้านกฎหมาย เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมายของประเทศ รวมถึงเป็นช่องทางสำหรับรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกฎหมายหรือร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 8 ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี (0308)

สถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 8 ยังห่างจากค่าเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยช่วงที่ผ่านมาได้มีการผลักดันการจัดตั้ง “คณะกรรมการสถานนิติศึกษาแห่งชาติ” เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย เพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และหลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษานิติศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา ที่เป็นมาตรฐาน ไม่ให้มีการเทียบโอนรายวิชาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งการอบรมผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้มีความรู้ที่ทันสมัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งยังไม่ประสบผลอย่างเป็นรูปธรรม

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 9 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและจัดช่องทางการทุจริตประพฤติมิชอบ (0309)

สถานะการบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 9 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาครัฐกิจ รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลภาครัฐที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการพัฒนาระบบเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ

ป 2562 • ป 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 10 มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (0310)

การบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 10 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาได้มีการสำรวจโทษทางอาญาที่มีการจำคุก ปรับ หรือโทษทางอาญาอื่น ๆ ที่สามารถเปรียบเทียบปรับให้คดียุติได้มาประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ตลอดจนผลักดันร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของกิจกรรมภายใต้เรื่องและประเด็นปฏิรูปนี้ ยังคงมีความล่าช้ากว่าที่แผนกำหนด อาทิ การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

มีกลไกให้การออกกฎหมาย เป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมาย ที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้อง กับหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

● เป้าหมาย ●

มีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย รวมทั้งมีกลไกตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฯ

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย รวมทั้งการกำหนดส่วนงานในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามหลักการตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฯ

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 กำหนดหลักการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายให้เป็นกฎหมายที่ดี โดยให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับจะต้องดำเนินการให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบต่อประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

นอกจากนี้ เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วจะต้องจัดให้มีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายแรก กล่าวคือ การตราพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 อันเป็นกลไกหลักเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว โดยได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2562

การประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมาย

ผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศ
หน่วยงานที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์
ไว้ในระบบกลาง

กฎหมายที่มีผลใช้บังคับก่อนวันที่
๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒
ให้ประกาศภายในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

กฎหมายที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่
๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป
ให้ประกาศภายใน ๙๐ วัน
นับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ

ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์
เมื่อมีเหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์

- ครบรอบระยะเวลาทุก ๕ ปีที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ หรือรอบระยะเวลาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากประชาชน
- ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
- กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

รับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง
โดยประกาศวิธีการ ระยะเวลาเริ่มต้น
และระยะเวลาสิ้นสุดของการรับฟังความคิดเห็น

- จะใช้วิธีอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้

ประเมินผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายและกฎ
ที่ออกตามกฎหมายให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

- การบังคับใช้กฎหมายได้ผลตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายอย่างน้อยเพียงใด
- คุ้มค่ากับการที่เกิดขึ้นแก่รัฐและประชาชนหรือไม่
- มีผลกระทบอื่นอันไม่เป็นธรรมหรือไม่

จัดทำรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์

- ใช้ง่ายที่เข้าใจง่าย
- ระบุข้อมูล สถิติ หรือข้อเท็จจริงที่ชัดเจน และตรวจสอบได้

เสนอผลการประเมินผลสัมฤทธิ์
ต่อผู้รักษาการ และแจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์
ไว้ในระบบกลาง

- คงเดิม
- แก้ไขเพิ่มเติม/ปรับปรุง
- ยกเลิก

กองพัฒนากฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

Thai Law Reform Commission

www.lawreform.go.th
www.krisdika.go.th

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการออกกฎกระทรวง แนวทาง และคำแนะนำ เพื่อวางหลักเกณฑ์และ รายละเอียดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จำนวน 11 ฉบับ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 ได้แก่ (1) กฎกระทรวง กำหนดกฎหมายตามมาตรา 29 (6) พ.ศ. 2562 (2) กฎกระทรวงกำหนดรอบระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 (3) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการไม่เผยแพร่ ข้อมูลในระบบกลาง พ.ศ. 2562 (4) แนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (5) แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (6) คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการ จัดทำร่างกฎหมาย (7) คำแนะนำของคณะกรรมการ พัฒนากฎหมาย เรื่อง การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย (8) คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย (9) คำแนะนำ ของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษ อาญาในกฎหมาย (10) หลักเกณฑ์การจัดทำคำอธิบาย สรุปลักษณะสำคัญของกฎหมาย และ (11) หลักเกณฑ์ การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลในระบบกลางเพื่อประโยชน์ ในการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาด้านแบบ “ระบบกลาง” ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย เชื่อมโยงที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าการดำเนินการตามประเด็นปฏิรูปดังกล่าว ได้บรรลุเป้าหมายแล้วในบางส่วนหนึ่ง โดยได้มีการกำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางการจัดทำร่างกฎหมายและ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายอย่างชัดเจนและ รอบด้านไว้แล้ว แต่หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย ต่าง ๆ ยังคงมีหน้าที่ต้องดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทำให้เกิดความท้าทายที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการรับรู้กับหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย ให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้สามารถ รักษาการบรรลุเป้าหมายของประเด็นปฏิรูปเรื่องนี้ ต้องเร่งสร้างความเข้าใจและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ตลอดจนติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานผู้รักษาการ ตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลัก ของการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายให้เป็นกฎหมาย ที่ดีต่อไป

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2

ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของประชาชน

● เป้าหมาย ●

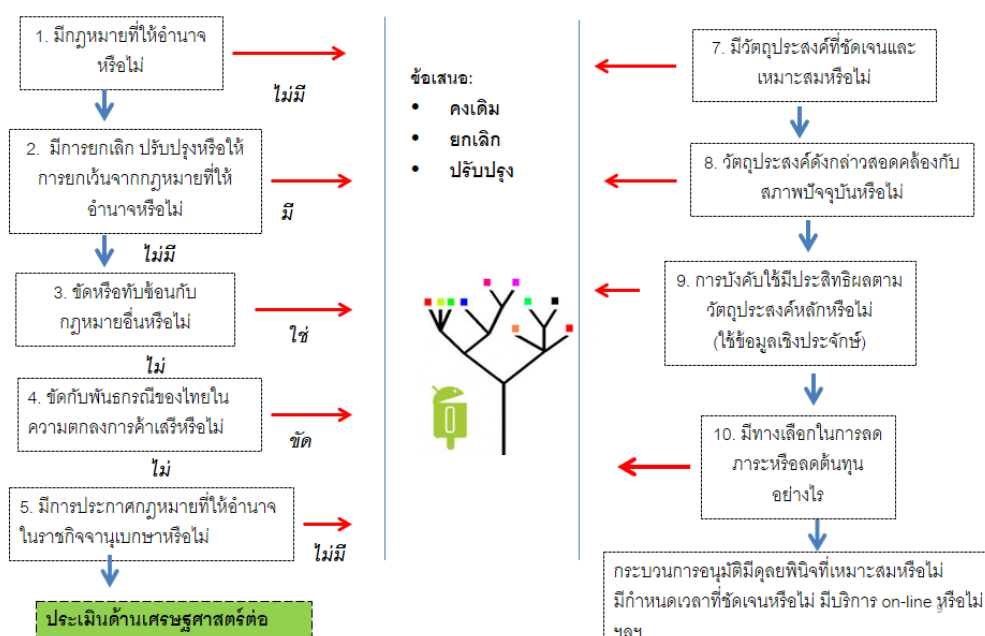
มีกลไกทบทวน ปรับปรุง และยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย หรือสร้างภาระและอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของประชาชน

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการจัดตั้งกลไกคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน และผลการปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติที่เสนอแนะให้มีการทบทวน

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิก หรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการก่อกวนประชาชน ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีกลไกเพื่อช่วยเร่งรัดให้การทบทวน ปรับปรุง และยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย หรือสร้างภาระ และปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนเกิดผลเป็นรูปธรรมเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ได้มีการทบทวนปรับเปลี่ยนกลไกฝ่ายเลขานุการ โดยปัจจุบันได้มีการมอบหมายให้สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เป็นฝ่ายเลขานุการหลักในการดำเนินการ จึงได้บรรลุความท้าทายของช่วงปีที่ผ่านมาในการกำหนดผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการตามเป้าหมายต่อไปได้

กรอบการทบทวนโดยใช้ Checklist

ที่มา: สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมาย ในระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2563 โดยได้จัดตั้งกลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ “คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย ในระยะเร่งด่วน” โดยมีสำนักงาน ป.ย.ป. เป็นฝ่ายเลขานุการหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะ ให้มีการแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายหรือกฎเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในประเด็นต่าง ๆ และ มีการนำผลการศึกษาของโครงการศึกษาวิเคราะห์บททวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาตเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือที่เป็นอุปสรรค ต่อการประกอบอาชีพ และการดำเนินธุรกิจของประชาชน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศและ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

วิธีการทบทวน

SS คือ Thailand's Simple and Smart License (คณะทำงานทบทวนการอนุญาต)

ที่มา: สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย มีประเด็นที่ต้องเร่งรัดการดำเนินการ เนื่องจากผลของโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ดังกล่าว มีกระบวนการที่สมควรปรับปรุง ทบทวน หรือ ยกเลิก รวมมากกว่า 1,000 กระบวนการ และมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ขณะที่กรอบระยะเวลาตามแผนฯ มีเหลืออยู่อย่างจำกัด จึงต้องพิจารณาคัดเลือกปรับปรุงกระบวนการที่มีความสำคัญและสามารถลดภาระหรือความเหลื่อมล้ำ และไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งสามารถจัดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจที่เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายของประเด็นปฏิรูปเรื่องนี้ คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย ในระยะเร่งด่วนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงควรพิจารณาเร่งรัดการดำเนินการ โดยจัดลำดับความสำคัญและคัดเลือกกระบวนการที่จำเป็นเพื่อเสนอการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายหรือกฎ ที่สามารถลดภาระหรือความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งสามารถจัดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจได้เป็นลำดับแรก ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนฯ ต่อไป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

มีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม

● เป้าหมาย ●

มีกลไกทางกฎหมายสำหรับปรับปรุงกฎและระเบียบ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการจัดตั้งกลไกทางกฎหมายสำหรับปรับปรุงกฎและระเบียบเพื่อสร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และผลการปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติที่เสนอแนะให้มีการปรับปรุง

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป ในช่วงที่ผ่านมาภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น แต่ประชาชนส่วนหนึ่งยังคงประสบปัญหาจากการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม และเผชิญอุปสรรคในการเข้าถึงทรัพยากร บริการสาธารณะ สาธารณูปโภค และสวัสดิการของรัฐ ซึ่งภาครัฐได้ดำเนินการผลักดันให้มีการตรากฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม หรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 โดยได้กำหนดให้มีกลไกเพื่อเป็นช่องทางในการบูรณาการและเร่งรัดการดำเนินงานให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในช่วงปี 2563 รัฐบาลได้ผลักดันให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม ขึ้นแล้วเสร็จ จึงได้บรรลุความท้าทายของช่วงปีที่ผ่านมา และมีความชัดเจนของผู้รับผิดชอบเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตามเป้าหมายต่อไปได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปีที่ผ่านมา มีการจัดตั้งกลไก “คณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม พ.ศ. 2563 โดยมีภารกิจหลักในการวางแผนทางและวิธีการดำเนินการระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการกำหนดแผนงาน โครงการ และการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม และจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดทำแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ภาครัฐได้มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามประเด็นปฏิรูปดังกล่าว เช่น ศึกษาการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีผ่านมาตรการการลดอัตราภาษีการยกเว้นกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs ในไทยได้รับความเท่าเทียมในการแข่งขัน การศึกษาแนวทางการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร ตลอดจน

การพิจารณาผลักดันร่างกฎหมายตามนโยบายของรัฐบาล เช่น ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและเอกชน พ.ศ. เพื่อนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การเร่งรัดการดำเนินการโดยกลไกทางกฎหมายหรือการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมผ่านคณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นแล้ว หน่วยงานภาครัฐและประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องสร้างการตระหนักรู้ถึงสิทธิและการมีส่วนร่วมเพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และบรรลุเป้าหมายในการมีกลไกทางกฎหมายเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่กำหนด จึงควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของคณะกรรมการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการกำหนดแผนงาน โครงการ และการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งผลักดันการจัดทำกฎหมายเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม เพื่อเป็นกลไกรองรับการดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาวต่อไป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

มีกลไกให้มีการตรากฎหมาย เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

• เป้าหมาย •

มีกลไกทบทวน และปรับปรุงกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการ
เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

• ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 •

ความสำเร็จในการจัดตั้งกลไกทบทวนและปรับปรุง
กฎหมาย และผลการปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติ
ที่เสนอแนะให้มีการทบทวน

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป ที่ผ่านมาการดำเนินนโยบายทางด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีความซ้ำซ้อนและขาดการบูรณาการในเชิงระบบ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายจึงผลักดันการกำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ค. (1) กำหนดให้มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัวมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและไม่สร้างภาระแก่ประชาชนจนเกินความจำเป็น อย่างไรก็ตาม ตามแผนฯ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายเป็นฝ่ายเลขานุการหลัก แต่ได้มีการทบทวนปรับเปลี่ยนกลไกฝ่ายเลขานุการซึ่งปัจจุบันได้มีการมอบหมายให้สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เป็นฝ่ายเลขานุการในการดำเนินงานแทน จึงได้บรรลุความท้าทายของช่วงปีที่ผ่านมาในการกำหนดผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตามเป้าหมายต่อไปได้

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการผลักดันกฎหมายสำคัญ เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาทิ พระราชบัญญัติยกเว้นเบี้ยปรับเงินเพิ่มภาษีอากรและความรับผิดทางอาญา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 นอกจากนี้ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2563 โดยได้จัดตั้งกลไกการดำเนินงานที่สำคัญคือ “คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ซึ่งมีสำนักงาน ป.ย.ป. เป็นฝ่ายเลขานุการหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะให้มีการแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายหรือกฎเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในประเด็นต่าง ๆ โดยต่อยอดจากผลของโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาตเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการอนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ เพื่อเอื้อต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย มีประเด็นที่ต้องเร่งรัดการดำเนินการเนื่องจากผลของโครงการศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มีกระบวนการที่ควรปรับปรุง ทบทวน หรือยกเลิก รวมมากกว่า 1,000 กระบวนการ และมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ขณะที่กรอบระยะเวลาตามแผนฯ มีเหลืออยู่อย่างจำกัด จึงต้องพิจารณาคัดเลือกปรับปรุงกระบวนการที่มีความสำคัญ และสามารถลดภาระหรือความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งสามารถจัดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจที่เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายของประเด็นปฏิรูปเรื่องนี้ คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงควรพิจารณาเร่งรัดการดำเนินการ โดยควรจัดลำดับความสำคัญและคัดเลือกกระบวนการเพื่อเสนอการแก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายหรือกฎที่สามารถจัดอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจ และเอื้อต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้เป็นลำดับแรก ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

พัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณา ร่างกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ และสอดคล้องกับกรอบเวลาในการตรากฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

● เป้าหมาย ●

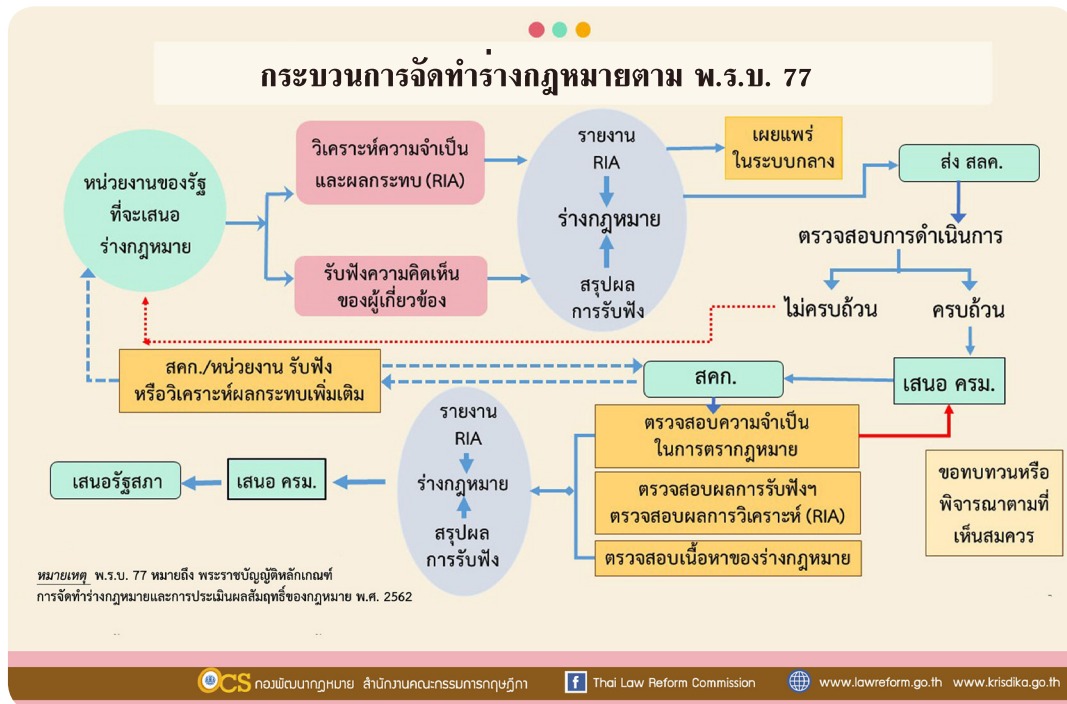
กระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสมบูรณ์ของร่างกฎหมาย ระยะเวลาการตรวจ
พิจารณา และจำนวนของกฎหมายเพื่อรองรับ
การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ การปฏิรูป
ประเทศ และนโยบายรัฐบาล

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ค. (1) กำหนดให้
มีกลไกให้การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ
ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้อง
กับหลักการเป็นกฎหมายที่ดีตามมาตรา 77 ประกอบกับ
มาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้การตรากฎหมาย
ที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล
จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
ซึ่งต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม และไม่เพิ่มภาระหรือจำกัด
สิทธิเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควร ดังนั้น จึงจำเป็น
ต้องพัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณา
ร่างกฎหมายให้รอบคอบ รวดเร็ว และดำเนินการ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ
การปฏิรูปประเทศในการพัฒนากฎหมายให้มีคุณภาพ
ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินการกิจกรรม
ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดของแผนฯ อย่างต่อเนื่อง
อาทิ การจัดทำคู่มือแบบการร่างกฎหมาย และคู่มือ
แนวทางการดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายที่สอดคล้อง
กับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญฯ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2563 การปรับปรุง
กระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย
ของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติ
หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผล
สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 อาทิ การกำหนด
หลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมาย กระบวนการ
รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ฯลฯ การเสนอ
คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางการร่างกฎหมายให้สอดคล้อง
กับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
หรือการดำเนินการเพื่อรองรับและขับเคลื่อนการปฏิบัติ
ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562
และการปรับปรุงคู่มือแบบการร่างกฎหมาย รวมทั้ง
การพัฒนาระบบรายงานการติดตามและประเมินผล
ของยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ (eMENSOCR)
เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดตามและรายงาน
ผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการดำเนินการ
ดังกล่าว ข้างต้นมีความครอบคลุมเพียงพอ และอาจ
ไม่จำเป็นต้องดำเนินการผ่านกลไกคณะกรรมการตรวจ
ร่างกฎหมายประจำกระทรวงได้

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดังนั้น จึงถือได้ว่าเรื่องและประเด็นปฏิรูปนี้ มีการดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามแผนการปฏิรูปประเทศแล้ว นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน พ.ศ. 2563 เพื่อเป็นช่องทางสนับสนุนในการขับเคลื่อนการทบทวน ปรับปรุง และยกเลิกกฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติในระยะเร่งด่วนด้วย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ยังคงมีความท้าทายในการพัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ได้แก่ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ความเห็นที่รอบด้านเพื่อประกอบการจัดทำกฎหมาย ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของกฎหมาย และประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระยะยาว

นอกจากนี้ ยังคงมีกิจกรรมภายใต้แผนฯ ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี อาทิ การพัฒนาหลักสูตรอบรมด้านการร่างกฎหมายให้แก่บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ การสัมมนาร่วมกันระหว่างกรมการกฤษฎีกาเพื่อหารือแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย รวมทั้งการจัดทำแผนนิติบัญญัติสำหรับการเสนอร่างกฎหมายประจำปี

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแผนฯ ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องตลอดจนกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายให้ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนากระบวนการจัดทำและตรวจพิจารณาร่างกฎหมายสัมฤทธิ์ผลต่อไป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และเสนอร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชน ในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่ประชาชน

● เป้าหมาย ●

มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการตรากฎหมายเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน รวมทั้งกลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ค. (4) กำหนดให้ต้องจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย เพื่อให้การใช้สิทธิของประชาชนในการเสนอร่างกฎหมายเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดหลักการสำคัญในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย โดยก่อนการตรากฎหมายจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายที่จะจัดทำขึ้นได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านได้รับการยอมรับและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ตามแผนฯ ได้กำหนดช่องทางให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมทั้งกลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนกำหนดให้มีกลไกการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ทั้งนี้ การดำเนินการในกิจกรรมดังกล่าว แม้ว่าจะล่าช้ากว่ากรอบระยะเวลาที่กำหนดตามแผนฯ แต่ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้เร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. และเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว

การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการผลักดันให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ที่ปรับปรุงหลักการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน โดยได้มีการปรับปรุงขั้นตอน วิธีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมทั้งกลไกการให้ความช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำร่างกฎหมาย การรวบรวมหลักฐานการร่วมเข้าชื่อ และการเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2563 และเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา โดยระบุว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ เพื่อให้สามารถพิจารณาได้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. และคาดว่าจะแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การจัดทำและการเสนอกฎหมายประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำร่างและเสนอร่างกฎหมาย พร้อมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ยังมีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การประชาสัมพันธ์ การสร้างการรับรู้ ตลอดจนรูปแบบ วิธีการ หรือช่องทางการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนยังอาจไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกลไกเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง รวมทั้งพิจารณาแนวทางการสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย ควรผลักดันการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ให้แล้วเสร็จ เพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย และเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีกลไกรองรับการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย ให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

เป้าหมาย ●

ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย รวมทั้งมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการจัดทำคำอธิบาย คำแปลหรือประมวลกฎหมาย และความสมบูรณ์ของระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (3) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยรัฐมีหน้าที่ดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ค. (3) กำหนดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบกลางดังกล่าวขึ้นเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้โดยสะดวกและมีส่วนช่วยให้เข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย โดยในช่วงที่ผ่านมา ภาครัฐได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลในระบบกลาง เพื่อประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างทั่วถึงเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการพัฒนาฐานข้อมูลกลางด้านกฎหมายในระยะที่ 1 เพื่อให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายต่าง ๆ ใช้งานอย่างตามเป้าหมายต่อไป

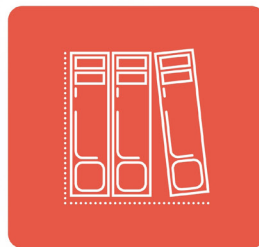
การดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นกลไกกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลระหว่างหน่วยงานของรัฐแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) อยู่ระหว่างการพัฒนาบบกลางด้านกฎหมายขึ้น เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมายของประเทศ รวมถึงเป็นช่องทางสำหรับรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกฎหมายหรือร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมและติดตามตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศได้ ทั้งนี้ การดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นการดำเนินการในระยะที่ 1 เพื่อรองรับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาของแผนฯ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จากการดำเนินการขั้นต้นทำให้มีความท้าทายที่สำคัญ คือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของระบบกลาง ด้านกฎหมาย ระยะที่ 1 เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายในระยะที่ 2 ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ สามารถสนับสนุนการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างสะดวก และทั่วถึง ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่ายต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในประเด็นปฏิรูปเรื่องนี้ นอกจากการเพิ่มช่องทางและอำนวยความสะดวกการเข้าถึงกฎหมายแก่ประชาชนทุกกลุ่มแล้ว ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของระบบกลางด้านกฎหมาย ระยะที่ 1 รวมทั้งเร่งรัดดำเนินการสร้างการรับรู้และความเข้าใจของหน่วยงานที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายในการสรุปลักษณะสำคัญของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายให้ประชาชนเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรผลักดันการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อเป็นกรอบในการรวบรวมกฎหมายและกฎต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกัน และสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้ครบถ้วนโดยง่าย

ระบบฐานข้อมูล

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 8

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

ปฏิรูปการเรียนการสอน และการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนานักกฎหมาย ให้เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพที่ดี

● เป้าหมาย ●

ปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย โดยมีหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดความเป็นธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการจัดตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ และการมีมาตรฐานหลักสูตรของผู้เข้ารับการศึกษานิติศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ค. (2) กำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อวางรากฐานการสร้างนักกฎหมายที่ดีตั้งแต่การผลิตบัณฑิตทางนิติศาสตร์ที่มีองค์ความรู้ทั้งทางทฤษฎี มีความเข้าใจสภาพสังคมและบริบทการพัฒนาของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านกฎหมายที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปในการปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย ลดความเหลื่อมและสร้างความเป็นธรรมในสังคม และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวต่อไป โดยแผนฯ กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ เพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษานิติศาสตร์ ให้มีเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม และหลักวิชาชีพของนักกฎหมาย เพื่อสร้างนักกฎหมายให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ตลอดจน เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม โดยในช่วงที่ผ่านมาได้ดำเนินการเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนการพิจารณาปรับปรุงมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาสำหรับการศึกษานิติศาสตร์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในแผนฯ

การดำเนินงานที่ผ่านมา คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้ติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดตั้งคณะกรรมการสภานิติศึกษาแห่งชาติ เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน หลักเกณฑ์มาตรฐานของผู้เข้ารับการศึกษานิติศาสตร์ และการปรับปรุงมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาสำหรับการศึกษานิติศาสตร์ ไม่ให้มีการเทียบโอนรายวิชาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีคุณสมบัติครบถ้วนและมีความพร้อมสำหรับการศึกษานิติศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาต่อไป ทั้งนี้ ยังไม่ประสบผลอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไป
จึงต้องเร่งรัดการดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คือ การประสาน
ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาด้านนิติศาสตร์ทั้งหมดของประเทศ
และการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานกลางของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกัน
พัฒนากลไกกลางในการยกระดับมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาวินิศาสตร์
เพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนด้านนิติศึกษาและการวางรากฐาน การสร้าง
นักกฎหมายที่ดีให้เป็นไปตามแผนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตาม
เป้าหมายของประเด็นปฏิรูปเรื่องนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาเร่งรัด
การจัดตั้งคณะกรรมการสถานนิติศึกษาให้เป็นรูปธรรม และปรับปรุงมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับปริญญา สำหรับการศึกษาวินิศาสตร์ รวมทั้งเร่งรัดหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักสูตรอบรมและให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชน
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครบถ้วน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 9

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบดบังช่องทาง การทุจริตประพฤติมิชอบ

● เป้าหมาย ●

พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้สะดวก รวดเร็ว

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการมีระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 258 ข. (1) กำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งการพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐที่หลายหน่วยงานของรัฐได้จัดให้มีระบบการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน แผนฯ จึงได้กำหนดให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อรองรับการให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐเพื่อให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ปรับปรุง พัฒนา และการบูรณาการระบบฐานข้อมูลของรัฐให้มีความเป็นเอกภาพสอดคล้องกัน โดยในช่วงที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินการตามแผนฯ ในการจัดทำข้อมูลดิจิทัลและการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐบางส่วนเรียบร้อยแล้ว

การดำเนินงานที่ผ่านมา นอกจากพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ที่มีหลักการสำคัญเพื่อยกระดับการบริหารงานในการให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมีระบบการทำงานที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส รวมทั้งประชาชนจะได้รับความสะดวกในการรับบริการที่สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐได้ นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินการหลายกิจกรรมตามแผนฯ ได้แก่ การพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจ เพื่อเป็นศูนย์กลางบริการภาครัฐ สำหรับประชาชน ภาคธุรกิจ และชาวต่างชาติ รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลภาครัฐที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการพัฒนาระบบเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ มีข้อมูลดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การสหประชาชาติ พบว่าในปี 2563 ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 57 จาก 193 ประเทศทั่วโลก ซึ่งมีการยกระดับที่ดีขึ้น จากปี 2561 ที่ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 73

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จะต้องมีการติดตามการดำเนินการของหน่วยงาน ให้มีการบูรณาการข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล รวมทั้งการสร้าง ความรู้ความเข้าใจให้แก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการตามแผนฯ ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของประเด็นปฏิรูปเรื่องนี้ หน่วยงานของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ต้องให้ความสำคัญ กับการจัดทำข้อมูลดิจิทัล การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ มาตรการป้องกันสำหรับ การรักษาความมั่นคงความปลอดภัยในการเข้าสู่ การบริการดิจิทัล ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 10

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

● เป้าหมาย ●

มีกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย และกฎหมายเพื่อเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง รวมทั้งมีกลไกกำหนดให้ส่วนราชการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย และการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครอง

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

การกำหนดให้มีการสร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่การดำเนินการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้มีการดำเนินการต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา ประกอบด้วย การสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย อาทิ กล้องตรวจจับความเร็ว อุปกรณ์ GPS เพื่อติดตามรถโดยสารสาธารณะ รวมทั้งการบัญญัติพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งได้กำหนดหลักการสำคัญในการตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่สามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2563 ภาครัฐได้ดำเนินการสำรวจโทษทางอาญาที่มีการจำคุกปรับหรือโทษทางอาญาอื่น ๆ ที่สามารถเปรียบเทียบปรับให้คดียุติได้มาประกอบการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นโทษปรับ เพื่อพิจารณามาตรการเปลี่ยนโทษทางอาญาเป็นโทษปรับทางปกครองที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะกรรมการพัฒนากฎหมายอยู่ระหว่างการพิจารณาผลการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นโทษปรับ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม แผนฯ ได้กำหนดกรอบระยะเวลาให้ดำเนินการกิจกรรมทั้งหมดภายใต้เรื่องและประเด็นปฏิรูปดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในปี 2563 ดังนั้นจึงปรับการประเมินผลจากกลุ่มที่อยู่ระหว่างการดำเนินการเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างการดำเนินการและมีความล่าช้ากว่าแผนฯ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การสร้างความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานและนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นโทษพินัย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย และลดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในระยะยาวต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรสนับสนุนให้หน่วยงานนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการทุกภาคส่วน นอกจากนี้ หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแผนฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นโทษพินัย และเตรียมการออกกฎหมายลูกบทต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

